

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 31 maja 2023 r.

Pozycja 198

POSTANOWIENIE

z dnia 26 kwietnia 2023 r.

Sygn. akt Ts 230/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jakub Stelina – przewodniczący
Stanisław Piotrowicz – sprawozdawca
Bartłomiej Sochański,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 15 lutego 2023 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 10 października 2022 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił o stwierdzenie, że ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602, ze zm.) „w całości” jest niezgodna z art. 57 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, „lub ewentualnie”, że niezgodny z powołanym wyżej przepisem Konstytucji jest art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy – Prawo o ruchu drogowym.

Skarżący zarzucił, że „przepisy ustawy – Prawo o ruchu drogowym, a w szczególności art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy jest niezgodny z art. 57 Konstytucji (...) ogranicza bowiem zakres (obszar), cel i sposób odbycia zgromadzenia publicznego w sposób powodujący iż zgromadzenie takie nie może odbyć się w miejscu i czasie przewidzianym przez organizatora z wykorzystaniem środków niezbędnych do zapewnienia odbycia zgromadzenia (pojazd z nagłośnieniem nie może poruszać się po placach lub chodnikach, nie może jechać wzdłuż przejścia dla pieszych, gdy jest to konieczne, nie może poruszać się wolno w tempie maszerujących jeśli tamuje ruch drogowy itd. itp.” (s. 7). Podniósł przy tym, że wolność zgromadzeń podlega wprawdzie ograniczeniom, ale z woli ustrojodawcy zakres tych ograniczeń „może wynikać wyłącznie z jednego konkretnego aktu prawnego regulującego zakres praw i obowiązków uczestników zgromadzenia. Nie może więc to być szereg przepisów rozproszonych w różnych aktach prawnych, ale jeden akt w którym każdy z potencjalnych uczestników zgromadzenia znajdzie komplet przepisów normujących jego prawa i obowiązki” (s. 4).

Postanowieniem z 15 lutego 2023 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 27 lutego 2023 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał stwierdził, że orzeczenie, z którym skarżący wiąże naruszenie prawa do wolności zgromadzeń nie zostało wydane na podstawie całej ustawy – Prawo o ruchu drogowym, lecz na podstawie jej art. 26 ust. 3 pkt 3. Przepis ten nie narusza jednak wolności zgromadzeń w sposób, w jaki skarżący wskazał w skardze konstytucyjnej. Żadne bowiem z przedstawionych Trybunałowi orzeczeń nie ograniczyło skarżącemu możliwości zorganizowania i odbycia zgromadzenia, żadne z nich nie stanowi też o jego rozwiązaniu.

W zażaleniu złożonym 6 marca 2023 r. skarżący wniósł o uchylenie powyższego postanowienia Trybunału i nadanie skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Podkreślił, że prawo do zgromadzeń jest jednym z podstawowych praw i wolności podlegającym „szczególnie intensywnej ochronie konstytucyjnej”. Skarżący podniósł również, że zarówno prawo „do odbycia zgromadzenia jak też jego formy i treści nie podlega «limitowaniu», a także nie jest zależne (zarówno co do formy i treści) od jakiegokolwiek zgody władz na jego odbycie w określony sposób, w określonym miejscu i w określonej formie”. W dalszej części zażalenia skarżący dowodzi, że postanowienie Trybunału z 15 lutego 2023 r. jest „chybione, albowiem przyjmuje (...) nieuprawnione domniemanie, że uczestnik zgromadzenia publicznego musi stosować się do przepisów organizacyjno-porządkowych obowiązujących w absolutnie innym zakresie formalnym i faktycznym”. Według skarżącego uczestnicy zgromadzenia mają prawo czynić to, co „normalnie” jest zabronione (mogą używać nagłośnienia, świec dymnych, werbalnych środków ekspresji, czy też blokować przejścia dla pieszych). Celem zgromadzeń publicznych, co podkreślił skarżący, jest bowiem wyrażenie myśli i udział w debacie publicznej przejawiające się każdym zachowaniem (niezagrażającym innym), uznanym przez uczestników zgromadzenia za konieczne do sprawnego i bezpiecznego jego prowadzenia. Skarżący wyraził przekonanie, że jego zachowanie, uznane za wykroczenie, było konieczne dla zachowania formy zgromadzenia przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa jego uczestnikom. Powyższe świadczy o tym, że zaskarżona ustawa wprowadza ograniczenia nieprzewidziane przez ustawę z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2022 r. poz. 1389), a tym samym uniemożliwia odbycie zgromadzenia w trybie i formie przez nią dozwolonej. W sprawie zainicjowanej przed Trybunałem ograniczenie to przybrało postać zakazu skutkującego represją w postaci grzywny.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

3. W złożonym środku odwoławczym skarżący nie odniósł się do punktu 2 uzasadnienia postanowienia z 15 lutego 2023 r., w którym Trybunał wskazał, że złożona skarga w zakresie, w jakim jej przedmiotem jest ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu

drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602, ze zm.) „w całości”, nie spełnia przesłanki określonej w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK. Należy zatem stwierdzić, że w tym zakresie skarżący nie podważył zasadności odmowy przekazania skargi do merytorycznej oceny.

4. Za niezasadne należy uznać postawione w zażaleniu zarzuty, jakoby zaskarżone postanowienie opierało się na błędnym założeniu, że uczestnik zgromadzenia publicznego musi stosować się do wszystkich ustawowych zakazów, jak również, że z istoty prawa wyrażonego w art. 57 Konstytucji wynika, iż uczestnik może czynić to, co „normalnie” jest zabronione. Stawiając powyższą tezę skarżący nie uwzględnił tego, że udział w zgromadzeniu nie zwalnia jego uczestników od obowiązku przestrzegania powszechnie obowiązującego prawa. Jest to bowiem konstytucyjny obowiązek każdego, kto znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 83 Konstytucji). Zgodnie natomiast z art. 19 ust. 1 ustawy z 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (obecnie: Dz. U. z 2022 r. poz. 1389) organizator oraz przewodniczący zgromadzenia odpowiadają za zgodny z przepisami prawa przebieg zgromadzenia oraz są obowiązani do przeprowadzenia zgromadzenia w taki sposób, aby zapobiec powstaniu szkód z winy uczestników zgromadzenia. Obowiązkiem skarżącego, jako organizatora zgromadzenia, było więc zapewnienie jego przebiegu zgodnie z przepisami prawa, a zatem także zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami ustawy – Prawo o ruchu drogowym.

5. Nie można zgodzić się ze skarżącym, że postanowienie jest wadliwie, ponieważ przyjmuje, że skarżący złamał prawo, i to w sposób ostentacyjny. Nie o tym bowiem rozstrzygał Trybunał. Okoliczność naruszenia przez skarżącego prawa regulującego ruch drogowy została ustalona w postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z 30 sierpnia 2022 r. (sygn. akt [...]), tj. orzeczeniem, które wskazał jako ostateczne. Jeśli zatem skarżący twierdzi, że jego zachowanie było zgodne z obowiązującym prawem, to w istocie kwestionuje ustalenia poczynione w tym postępowaniu.

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny nie uwzględnił zażalenia.